

analys har för de västgötska runinskrifternas vidkommande medfört ytterligare två, kanske fem, liknande exempel på *x*-bortfall i nom.-ändelsen (Vg 113 och Vg 151 samt Vg 112, 114, 160).

Om mansnamnet *Grimr*, troligen även på Vg 123, se E. Wessén, *Nordiska namnstudier* (1927), s. 63, om *Halfdan*, även på Vg 39 och 176, se samme förf., *De nordiska folkstammarna i Beowulf* (1927), s. 46 f.

Götlunda sn, Risängen.

Enligt K. E. Sahlström (Snabbinventering av fornminnen i Götlunda sn 1921, ATA) står vid lägenheten Risängen (ÖNÖ om Greby), 50 m. N 25°Ö om manbyggnaden, i en lövskogsbacke en 2 m. hög sten med varjehanda ristningar, bl.a. runor. Det hela är ett verk av gästgivaren Karl Andersson. Stenen skall vara en förut i Östergårdens hage (Värings sn) rest bautasten.

8. Hjälstads sn, kyrkan. Nu på kyrkogården.

Pl. 8, 9.

Litteratur: T 98. H. E. Yllander, *Fyndanmälan* 2/8 1890 (VFA); O. Sjögren, *Sverige* 4 (1933), s. 412; *Handlingar* 1935, 1936, 1937 (restaureringsrapport) i ATA; H. Wideen, *Västsvenska vikingatidsstudier* (1955), passim.

Äldre avbildningar: Yllander, bläckteckning (VFA); S. Welin, tuschteckning (VFA), träsnitt (i T 98).

Runstenen påträffades 1890 i stenfoten till Hjälstads kyrkas norra mur, varvid dock endast en mindre del av inskriften kom till synes. Upptäckten skedde i samband med planeringsarbeten på kyrkogården. År 1937 uttogs stenen ur muren genom Riksantikvarieämbetets försorg. Tre mindre flisor som lossnat fastsattes med stenkitt, och stenen restes 5 m. Ö om kyrkans nordvästra långhushörn på 1 m. avstånd från norra kyrkväggen, nära den plats, där den funnits inmurad.

Rödaktig, finkornig granit. Höjd 1,6 m., största inskriftssidans bredd 0,8 m., vänstra kantsidans bredd 0,33 m., högra kantsidans bredd 0,40 m. Stenen är i tvärgenomsnitt snedvinklig och begränsas av tämligen jämna, men lättflagrande förklyftningsytor. Runslingan löper till en början utefter vänstra smalsidan, fortsätter på framsidan utmed övre kanten och avslutas på högra smalsidan. De båda sistnämnda sidorna äro korsprydda.

Inskrift:

kitikr × risti × stin × pena × eftir × kimut × brupur × sin × pen × kupaa × kup albi ×
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Getingr(?) resti sten þenna æftir Ge[r]mund, broður sinn, þegn goðan. Guð hialpi.

»Geting(?) reste denna sten efter Germund, sin broder, en god tägn. Gud hjälpe.»

Till läsningen: Inskriften börjar utan sk. 1 **k** är ostungen liksom övriga **k**-runor. I 4 **i** finns nedanför mitten en fördjupning, som ej är huggen. 8 **i** är ostungen, likaledes 14 **i**, som står i en flagring. 17 **e**, 20 **e** och 40 **e** äro stungna. 22 **t** har förlorat hst genom en spricka. 26 **i** har omkring huvudstavens mitt på båda sidor ojämnheter, som nästan ha karaktär av **h**-bistavar. Dessa äro naturliga. 30 **b** har förlorat hst i en spricka. På samma sätt har 42 **k** förlorat mitten av hst. Inskriften avslutas med ett tämligen svagt sk, kryss.

Ortografien är bristfällig. Mellan 26 **i** och 27 **m** är **r** utelämnat; på samma sätt **k** eller **g** mellan 40 **e** och 41 **n** samt **h**, eventuellt **hi**, mellan 49 **p** och 50 **a**. Ett par nasaler saknas även. 46 **a** är felristning för **n**.

Torin anför korrekt läsning av r. 1–19, den del av inskriften, som icke varit dold i kyrkmuren.

Om namnet *Germundr*, som även förekommer i Vg 115, se U 29.

Med hänsyn tagen till ristarens i övrigt konsekventa stavning av långt e-ljud med ostungen i-runa ligger det närmast till hands att tolka namnet **kitikr** som *Getingr*, insektnamnet, vilket enligt Hj. Lindroth (*Fornvännen* 1914, s. 161) finns i ortnamn. Ett *Geitungr* finns belagt som binamn i Sturlungasagan. Namnet skulle

också kunna vara en avledning till adj. *katr* 'munter, glad', vilket är belagt som binamn, i sin svaga form *Kati* jämväl som dopnamn, se Vg 177. Formellt kan det också motsvara en avledning av subst. *kattr* 'katt', känt som binamn men ej som självständigt dopnamn. Något ortnamn med sådan beståndsdel kan icke påvisas från socknen.

Om appellativet *begn* 'tägn' med förhållandevis hög frekvens i det västgötska inskriftsbeståndet (18 stycken) se Sm 35 samt H. Kuhn, *Altnordisch rekr und Verwandte* (i: *ANF* 58, 1944, s. 105 f.) och E. Elgqvist, *Ullvi och Götevi* (1947), s. 116 f.

9. Leksbergs sn, kyrkogården.

Pl. 10.

Litteratur: T 64. O. Larsson, Brev t. H. Hildebrand ^{10/10}, ^{3/12} 1878 (ATA); VHAA:s Månadsblad 3 (1879), s. 33 f.; Fornminnesinventering 1922 (ATA); Handlingar 1932, 1933 i ATA; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 420; H. Jungner, Ett arvskifte i Leksberg under vikingatiden (i: VFT 4: 9, 1935, s. 32 f.); H. Wideen, Västsvenska vikingatidsstudier (1955), s. 161 f.

Äldre avbildningar: Larsson, blyertsteckning 1878 (ATA); S. Welin, blyertsteckning och tuschteckning (VFA), träsnitt (i T 64).

Runstenen står rest på Leksbergs kyrkogård invid östra kyrkogårdsmuren med ristningsytan vänd mot väster. Den påträffades 1878 under östra delen av den gamla kyrkogårdsmuren i samband med dennas borttagande.

Röd, grovkornig granit. Höjd 1,74 m., bredd 0,6 m. Triangelformig tvärgenomskärning. Stenens översta del är avslagen och saknas, varigenom smärre partier av ristningen gått förlorade. Ristningen är delvis grund.

Inskrift:

× **kunur** : **arsti** : **setn** : **pina** : **iftir** × **a-ib** × **naka** × **fopur** : **prkls** ×
 5 10 15 20 25 30 35 40

Gunnur resti sten þenna æftir Alef (h)nakka, faður Þorkels.

»Gunnur reste denna sten efter Olov nacke, Torkels fader.»

Till läsningen: Inskriften är delvis ristad med svensk-norska runor. Sålunda äro **n**, **a**, **t**, **s**, **r** genomgående av denna typ. Vg 9 utgör det enda västgötska exemplet på svensk-norska **s**- och **r**-runor med undantag av Sparlösa-inskriften. För **b** begagnas däremot den vanliga danska runan. De båda strecken över ormhuvudet överst på stenen äro ornament, ej runor. — Översta delen av 2 **u** är grund. 10 **i** har mitt på hst en fördjupning, som ej är huggen. 12 **e** är stungen med ett kort tvärstreck. Från övre spetsen av hst i 12 **e** går en svag fördjupning snett nedåt åt höger, så att **e**-runan snarare fått formen av ett stunget **l**. Möjligen har ristaren börjat hugga **t** med bst på fel sida om hst. För att rätta felet har han sedan genom punktering av runan åstadkommit ett **e** samt därefter ristat en riktig **t**-runa, r. 13. Av r. 25–26 återstår endast huvudstavarnas nedre hälft, däremot finnas inga spår av bistavar. Övre delen av bst i 27 **b** är bortfallen i en flagring. Då det följande ordet, 28–31 **naka**, med säkerhet är ack.-formen av det i övrigt från Hindsbergstenen, Vg 12, kända tillnamnet *(h)nakki*, torde man kunna sluta sig till att förnamnet, liksom på Vg 12, är en form av Olov, här ack. Förmodligen äro sålunda de skadade resterna av r. 25–26 **li** och namnet i sin helhet **alib**. Ortografien är i flera fall mindre tillfredsställande. Runorna 6–7 **ar** samt 12–13 **et** äro omkastade. I namnformen **prkls** äro vokalerna utelämnade.

Torins tolkning, som delas av eller kanske rent av har till upphovsman S. Bugge, överensstämmer med ovanstående, ehuru vissa runtecken uppfattats på annat sätt: 22–23 **r**; ornamentet före 24 **a** läses **o**.

Kvinnonamnet *Gunnur*, yngre form för *Gunnvar* el. *Gunnvor*, är huvudsakligen företrätt på västnordiskt område och i Danmark, se vidare U 131. I den förra formen står namnet på Vg 36, i den senare på Vg 152. Övervägande västlig orientering visar också den antagna formen *Alefr*, jfr fisl. *Áleifr*. Tillnamnet *(h)nakki*